

VILTET PÅVERKAR TALLENS FRAMTID

Risken för viltskador är stor där viltstammarna är höga och rädslan för skador gör att allt färre skogsägare vågar föryngra med tall. Men med rätt skötsel ökar sannolikheten för en lyckad tallföryngring, visar ny forskning.

Viltbete på tall kan resultera i olika typer av stamskador, som dubbelstam, stamkrök, stambrott och barkgnag. Därtill kan omfattande sidoskottsbyte leda till nedsatt höjd- och diametertillväxt, eftersom barrbiomassan reduceras. Konsekvenserna för skogsägaren blir lägre ekonomisk avkastning på grund av försämrade stamkvalitet och nedsatt volymproduktion. Det kan också bli extra kostnader i form av omplantering eller upprepade behandlingar med viltbetes-repellenter.

I förlängningen kan riskerna med att plantera tall bli så stora att skogsägaren väljer att återbeskoga sin tallmark med annat trädslag, framförallt gran. En sådan trend pågår i södra Sverige och är olycklig ur både skogsbruks- och ekosystem-perspektiv.

Om målet är att få en lönsam produktion av tall på lämpliga marker finns det en hel del man kan göra som skogsägare, visar ett antal forskningsprojekt som drivits i samarbete med skogsbruket, Skogsstyrelsen, SLU och Svenska jägarförbundet.

Plantering och plantstadiet

Forskare har visat att tallplantor som under det första året klipps för att simulera bete får en hög dödlighet, medan senare klippning i regel har mindre allvarliga effekter för överlevnad och tillväxt. Ett effektivt skydd av tallplantorna under det första året efter plantering kan alltså vara avgörande för att lyckas med sin föryngring och få ett acceptabelt antal oskadade stammar. Plantorna kan t.ex. behandlas med kemiska repellenter, alternativt kan man tillfälligt hägna in planteringen. Man tjänar också på att hålla en tät föryngring – därför är självföryngring eller sådd, att föredra framför plantering av tall, där så är möjligt.

Ungskogen

Forskningen visar att en hög stamtäthet av tall kan minska andelen skadade stammar i ett bestånd. Utifrån viltskade-perspektiv bör en röjning göras sent, slutröjning vid 4-5 m höjd, och när man röjer ska man spara alternativt foder som ronn, asp, sälg och ek samt redan betade tallar. Man kan också tillämpa midje- eller brunnsröjning omkring produktionsstammar. Björk bör inte tillåtas att övertoppa tall, eftersom detta kan öka betesskadorna.

I bästa fall är de skadade träden någorlunda jämnt spridda i beståndet, då kan man ta bort många av dem i en sen röjning, där träden passerat beteshöjd.

Nationellt hägnprojekt

Upprepade inventeringar i ett långliggande försök med hårt älgbetad tall som har följts ända sedan 1979 har visat att betesskadorna med åren blir allt mindre synliga, men att de fortfarande finns kvar inuti stammarna. Tillväxtförlusterna verkar också bli mycket långvariga, men här är kunskapen ännu bristfällig. De långsiktiga effekterna av viltbete på tallens volymproduktion ska därför studeras i ett nystartat nationellt projekt med inhägnade provtytor på föryngrings-tytor.

Märtha Wallgren
018 - 18 85 83
martha.wallgren@skogforsk.se

KAN TRÄD
VÄXA TILL
HIMLEN?

